

De dubbele uitdaging van motivatie en ongelijkheid

Bij kwetsbare jongeren in het secundair onderwijs

Inleiding

Tijdens mijn stage als leerlingenbegeleider in het secundair onderwijs werd mij al snel duidelijk hoe belangrijk het is om niet alleen te focussen op het behalen van diploma's, maar ook op het versterken van levenslang leren bij jongeren, en dan vooral bij kwetsbare jongeren. Dit zijn namelijk de jongeren die vaak te maken hebben met onderliggende problemen als een moeilijke financiële situatie, weinig motivatie, leerproblemen of een weinig ondersteunend netwerk. Al deze factoren vormen een samenhangend geheel van uitdagingen die hun leertraject in het onderwijs bemoeilijken en hun kansen op succes verkleinen.

Deze kwetsbare jongeren komen hierdoor vaak in aanraking met ongelijkheid. Het investeren in deze jongeren is dus niet enkel een rechtvaardige keuze maar ook een maatschappelijke noodzaak.

Zij hebben meer behoefte aan individuele en extra begeleiding om hun talenten en potentieel te ontwikkelen. Het secundair onderwijs biedt hen niet alleen de kans om academische kennis op te doen maar ook om vaardigheden te ontwikkelen die de jongeren voorbereiden op een leven lang groeien en leren.

Uit mijn ervaring gaat het bij kwetsbare jongeren ook vaak om het versterken van hun zelfvertrouwen, het geloof in eigen kunnen en het aanleren van belangrijke vaardigheden die ze vaak van thuis uit niet mee krijgen.

De keuze voor dit onderwerp komt dan ook uit mijn dagelijkse gesprekken en observaties die ik heb gehad met kwetsbare jongeren die ik heb begeleid. Het liet mij inzien dat de kloof tussen wat ze soms nodig hebben en wat het onderwijs hen biedt groot kan zijn. Het is dan ook de verantwoordelijkheid van het secundair onderwijs om hen de begeleiding te bieden die ze verdienen, zodat ze een succesvol leertraject kunnen volgen, maar ook later in het leven succesvol kunnen zijn.

Relevantie voor sociaal werk

Mijn artikel is relevant voor het sociaal werk omdat het, het gebrek aan motivatie en de ongelijkheid bij kwetsbare jongeren in het secundair onderwijs bespreekt. Het draagt bij aan een breder maatschappelijk doel, namelijk het bevorderen van gelijke kansen voor alle jongeren en het verminderen van ongelijkheid. Dit onderwerp sluit aan bij de kernwaarden van sociaal werk, zoals sociale rechtvaardigheid, inclusie en mensenrechten.

Een belangrijk doel van sociaal werk is het empoweren van mensen, en dit geldt ook voor kwetsbare jongeren. Deze jongeren bevinden zich vaak in een situatie waar ze meer uitdagingen ervaren dan hun leeftijdsgenoten. Net daarom is het belangrijk dat zij versterkt worden in wie ze zijn en dat er gewerkt wordt aan hun zelfredzaamheid. Sociaal werkers kunnen een cruciale rol spelen in het doorbreken van deze barrières. Ze kunnen mechanismen of strategieën ontwikkelen om deze jongeren te empoweren.

Dit betekent dat zij niet alleen helpen om beter te presteren in het onderwijs maar ook om hun potentieel te realiseren in hun verdere leven.

Sociale rechtvaardigheid speelt een centrale rol in dit artikel. Vaak hebben kwetsbare jongeren minder toegang tot dezelfde onderwijskansen als hun leeftijdsgenoten. Deze ongelijkheid leidt niet alleen tot een gebrek aan motivatie maar ook tot een achterstand in het onderwijs, en dit heeft dan weer een impact op de toekomstperspectieven van deze jongeren. Het versterken van hun vaardigheden en het vergroten van hun motivatie kan ervoor zorgen dat deze jongeren uit de vicieuze cirkel van armoede, uitsluiting en ongelijke kansen raken.

Naast sociale rechtvaardigheid, zijn mensenrechten ook een belangrijk punt in mijn artikel. Ik heb het dan bijvoorbeeld op het recht op onderwijs. Het sociaal werk moet zich inzetten om deze rechten te waarborgen en ervoor zorgen dat iedere jongeren beschermd worden door deze rechten.

Mijn artikel benadrukt niet alleen de uitdagingen waarmee kwetsbare jongeren geconfronteerd worden. Maar ook de mogelijkheid om ze te ondersteunen en te versterken met als doel het creëren van een gelijke samenleving.

Context en achtergrond

Maatschappelijke Ontwikkelingen en Analyse

In Vlaanderen draagt het onderwijssysteem bij aan sociale en etnische segregatie, waardoor kwetsbare jongeren minder kansen krijgen. Onderwijssocioloog Mieke Van Houtte benadrukt dat dit bijdraagt aan de reproductie van kansenongelijkheid, wat hun sociale en economische vooruitgang beperkt (Schuermans, 2024c).

Daarnaast vergroot digitalisering de kloof tussen leerlingen. Jongeren zonder toegang tot laptops of internet ervaren leerachterstand, wat bekendstaat als de 'digitale kloof' (Mariën et al., 2010). Tijdens mijn stage merkte ik hoe digitaal onderwijs een obstakel vormt voor financieel kwetsbare jongeren, ondanks initiatieven zoals laptopverhuur.

Ook complexe gezinssituaties, zoals armoede en mentale gezondheidsproblemen, verlagen de motivatie en verhogen het risico op schooluitval. Jongeren uit kansarme gezinnen nemen vaak vroeg financiële verantwoordelijkheden op, terwijl kansrijke jongeren langer studeren, wat de ongelijkheid vergroot (Opgroeien, Netwerk Tegen Armoede).

Daarnaast versterkt werkgelegenheidscrisis de ongelijkheid. Een tekort aan stageplaatsen en opleidingen die onvoldoende aansluiten bij de arbeidsmarkt vergroot het pessimisme en de demotivatie van kwetsbare jongeren. De toenemende prestatiedruk en vergelijking met anderen leiden tot stress en mentale gezondheidsproblemen, wat hun motivatie verder ondermijnt.

Relevante Begrippen en Theorieën

De theorie van 'sociale reproductie' verklaart hoe onderwijs bestaande ongelijkheden versterkt: kinderen uit kansarme milieus krijgen minder kansen op sociale en economische vooruitgang. De 'digitale kloof' verwijst naar de ongelijkheid in toegang tot technologie, wat jongeren zonder adequate

middelen significant benadeelt. Het IST-rapport benadrukt dat "leerlingen zonder laptops of internet systematisch achterblijven" (Mariën et al., 2010b).

Beleidsmatige en Geografische Achtergronden

Hoewel initiatieven zoals Okan-onderwijs en brugfiguren kansengelijkheid moeten bevorderen, blijft sociale ongelijkheid in onderwijsuitkomsten hoog (Kinderrechtencoalitie Vlaanderen vzw et al., 2013). Geografisch zijn stedelijke gebieden met meer kansarme gezinnen extra kwetsbaar, waardoor gerichte beleidsmaatregelen nodig zijn.

Historisch heeft het Vlaamse onderwijs sterk ingezet op selectie en differentiatie, wat segregatie en ongelijkheid versterkte. Er groeit echter bewustzijn voor een meer inclusieve benadering, waarbij naast prestaties ook welzijn en motivatie centraal staan. Dit kan helpen om de impact van digitalisering en prestatiedruk beter op te vangen.

Informatiebronnen en aanpak

Beschrijving van het Probleem

Sociaal Werk en Kwetsbare Jongeren

Jongeren in kwetsbare situaties hebben vaak beperkte toegang tot ICT, studiemateriaal en een stabiele leeromgeving (DeWereldMorgen.be, 2022). Stress door armoede beïnvloedt hun leerprestaties negatief. Bovendien hanteren leerkrachten soms onbewust lagere verwachtingen op basis van achtergrondkenmerken, wat kansenongelijkheid versterkt (Opgroeien, 2023).

Schooluitval en Levenslang Leren

Kwetsbare jongeren verlaten vaker vroegtijdig de school door financiële drempels en een gebrek aan basisvaardigheden. Zonder diploma hebben ze beperkte toekomstkansen op de arbeidsmarkt en in vervolgonderwijs.

Mentale en Sociale Uitdagingen

Gezinsproblemen en prestatiedruk zorgen voor motivatieproblemen en demotivatie. Jongeren ervaren stress door verwachtingen en het gebrek aan ondersteuning.

Stagebevindingen

Tijdens mijn stage bleek dat veel jongeren moeite hebben met motivatie, concentratie en planning. In een enquête gaven leerlingen aan dat ze meer ondersteuning, een rustplek en betere toets- en takenplanning willen. Complimenten van leerkrachten, meer variatie en een positiever schoolklimaat zouden hen helpen gemotiveerd te blijven.

Huidige Aanpak en Initiatieven

Ondersteuning via organisaties:

- PROFO: Begeleidt jongeren naar studie of werk.
- Plus²: Ondersteunt leerlingen met leerstoornissen.
- Groep Intro: Biedt trajecten voor kwetsbare jongeren.
- Het Huis van Leren: Werkt aan kansengelijkheid en inclusie.

Impact van het Probleem

Voor Sociaal Werkers

De stijgende groep kwetsbare jongeren verhoogt de werklast. Samenwerking met ouders en organisaties blijft essentieel maar uitdagend.

Voor Jongeren

- Onderbenutte talenten: Lage verwachtingen leiden tot schoolmoeheid en minder kansen (UNICEF BE).
- Beperkte toekomstperspectieven: Zonder diploma wordt de vicieuze cirkel van armoede versterkt.
- Psychosociale gevolgen: Ongelijkheid en demotivatie leiden tot mentale problemen.

Voor Scholen en de Samenleving

- Scholen kampen met motivatieproblemen in klassen, terwijl middelen beperkt zijn.
- Segregatie verlaagt sociale cohesie en beïnvloedt studiekeuzes (Schuermans, 2024b).
- Langdurige ongelijkheid leidt tot economische achterstand en verhoogde afhankelijkheid van sociale voorzieningen (Pereira, z.d.).

Kernboodschap

Beschrijving van het Probleem

De Sociaal Werkpraktijk en Maatschappelijk Kwetsbare Situaties
In sociaal werk komen we vaak jongeren tegen die te maken hebben met kwetsbare situaties, zoals een gebrek aan stabiel internet, een computer of laptop, of een beperkte ICT-kennis (DeWereldMorgen.be, 2022). Vooral kinderen uit kansarme milieus hebben beperkte toegang tot materiële middelen, zoals een rustige studieplek, internet of schoolmateriaal. Daarnaast ervaren ze meer stress door armoede, wat hun leerprestaties negatief beïnvloedt.

Omgevingsfactoren en Percepties
Leerkrachten en scholen hanteren soms lagere verwachtingen van leerlingen op basis van achtergrondkenmerken zoals kledij of taalgebruik, wat hun kansen verder verkleint. Het Vlaamse onderwijsstelsel draagt bij aan academische segregatie, waarbij leerlingen vaak in homogene groepen worden geplaatst. Dit leidt tot een socio-culturele scheiding: de meest kansrijke leerlingen zitten in het ASO, terwijl kansarme leerlingen vaker in het BSO terechtkomen (Opgroeien, 2023).

Barrières *voor* *Levenslang* *Leren*

Kwetsbare jongeren lopen meer risico op vroegtijdige schooluitval. Zonder diploma zijn hun kansen op vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt beperkt. Dit vergroot de afstand tot levenslang leren, zowel door een gebrek aan basisvaardigheden als door financiële belemmeringen. Voor veel jongeren is het financieel moeilijk om aanvullende opleidingen of educatieve trajecten te volgen.

Mentale en Sociale Uitdagingen

Kwetsbare jongeren kampen vaak met mentale problemen of moeilijke thuissituaties, waardoor hun focus eerder ligt op dagelijkse zorgen dan op hun toekomst of onderwijsdoelen. Deze uitdagingen versterken motivatieproblemen en demotivatie.

Stagecontext

Tijdens mijn stage werd duidelijk dat sommige jongeren niet de motivatie hebben om te leren of door te studeren na het secundair onderwijs. Problemen zoals ongelijkheid in behandeling, onvoldoende opleiding voor leerkrachten om om te gaan met kwetsbare jongeren, en een gebrek aan betrokkenheid van ouders, versterken deze uitdagingen. Als leerlingenbegeleiders proberen we jongeren te helpen door individuele leertrajecten te creëren en hen door te verwijzen wanneer nodig. Ik heb tijdens mijn stage ook een enquête afgenomen bij de jongeren, deze enquête was gebaseerd op mijn onderwerp. In deze enquête kwamen er een paar zaken iedere keer aanbod. Een vraag die ik in de enquête had gestoken was deze 'Wat is het moeilijkste aan school?', hier kwam uit dat veel leerlingen het moeilijk vinden om gemotiveerd te blijven, zich te kunnen concentreren, het begrijpen van de leerstof en het maken van een goede planning. Nog een vraag was, wat ze graag zouden willen veranderen aan de school om deze beter te maken voor kwetsbare jongeren en dit waren de antwoorden, het factuursysteem veranderen voor de jongeren die werken en alles zelf moeten betalen, meer steun krijgen, een plek maken om tot rust te komen en een betere combinatie van de taken en toetsen want dit is iets dat hen veel druk geeft. Naast de 'problemen', heb ik ook bevraagd wat ze zou helpen om gemotiveerd te blijven en hier kwam uit dat het krijgen van complimenten van de leerkrachten zou helpen, het gevoel hebben dat ze iets kunnen, positief denken en meer variatie op de school.

Huidige Aanpak en Initiatieven

Voorbeeldfiguren en *Ondersteuningsnetwerken*

Inspirerende voorbeeldfiguren en een netwerk van welzijnsinstanties en organisaties kunnen kwetsbare jongeren ondersteunen. Samenwerkingen tussen scholen, welzijnsorganisaties en brugfiguren hebben bewezen een positieve impact te hebben (Schuermans, 2024).

Organisaties in de Praktijk

- **PROFO:** Helpt jongeren bij het ontdekken van hun toekomstplannen, zoals studeren of werken. Ze bieden hulp bij praktische zaken zoals het maken van een cv, het behalen van een rijbewijs en het vinden van een studentenjob.
- **Plus²:** Ondersteunt leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, zoals dyslexie of dyscalculie. Ze observeren lessen en adviseren scholen hoe ze beter kunnen inspelen op de noden van deze leerlingen.

- Groep Intro: Biedt trajecten en projecten aan, zowel individueel als in groep, voor jongeren die het moeilijk hebben.
- Het Huis van Leren (West-Vlaanderen): Richt zich op het dichten van de kloof in kansen en inclusiviteit. Ze werken aan gelijke kansen en ondersteunen jongeren in het ontwikkelen van vaardigheden en kennis voor de toekomst.

Impact van het Probleem

Voor

Sociaal

Werkers

De werklast van sociaal werkers neemt toe door het stijgend aantal kwetsbare jongeren die intensieve begeleiding nodig hebben. Samenwerking met ouders en organisaties is essentieel, maar niet altijd vanzelfsprekend.

Voor Kwetsbare Jongeren

- Onderbenutte Talenten: Door lage verwachtingen en onvoldoende ondersteuning blijven veel talenten verborgen, wat leidt tot demotivatie en schoolmoeheid (UNICEF BE, z.d.-c).
- Lagere Toekomstkansen: Zonder diploma hebben deze jongeren een zwakkere startpositie op de arbeidsmarkt, wat de vicieuze cirkel van armoede en ongelijkheid versterkt.
- Psychosociale Effecten: Demotivatie en gevoelens van ongelijkheid kunnen leiden tot mentale problemen zoals een laag zelfbeeld of depressie.

Voor

Scholen

en

Onderwijsinstellingen

Scholen worden geconfronteerd met uitdagendere klassen waarin veel leerlingen kampen met motivatieproblemen. Dit vraagt meer tijd en aandacht van leerkrachten, terwijl middelen en personeel vaak beperkt zijn.

Sociaal-Maatschappelijke Implicaties

Korte

Termijn

Gevolgen

Het huidige systeem van segregatie leidt tot lagere sociale cohesie en beïnvloedt studiekeuzes. Jongeren uit arbeidersgezinnen durven vaak niet voor hogere richtingen te kiezen, uit angst voor sociale afwijzing (Schuermans, 2024b).

Lange

Termijn

Gevolgen

Kinderen die opgroeien in armoede of sociale uitsluiting, hebben een kleinere kans op succes in onderwijs en werk. Dit versterkt de cyclus van armoede en ongelijkheid. Jongeren die niet goed worden opgeleid, dragen minder bij aan de economie, wat op termijn leidt tot meer afhankelijkheid van sociale voorzieningen en een economische achterstand (Pereira, z.d.).

Belanghebbenden en standpunten

Clïentperspectief: Demotivatie en Ongelijkheid

Kwetsbare jongeren ervaren vaak een gebrek aan ondersteuning binnen het onderwijs, wat leidt tot demotivatie en uitsluiting. Vooral jongeren uit sociaal-economisch achtergestelde situaties of met een migratieachtergrond worden benadeeld.

Onderzoek toont aan dat kinderen uit financieel minder draagkrachtige gezinnen vaker onderwijsachterstanden oplopen door beperkte toegang tot bijles, educatieve materialen en thuisondersteuning (Augeo Foundation, 2021). Hierdoor voldoen zij moeilijk aan de verwachtingen van het schoolsysteem, wat hun motivatie verder ondermijnt.

Daarnaast voelen jongeren met een migratieachtergrond zich vaak niet gerepresenteerd in het onderwijs. Het gebrek aan erkenning van hun identiteit versterkt hun gevoel van uitsluiting (UNICEF België, 2020). Ook een gebrek aan steun van leerkrachten speelt een grote rol. Jongeren geven aan dat ze zich niet begrepen voelen, wat hun zelfvertrouwen en motivatie negatief beïnvloedt (Krisvandenbranden, 2016).

Ten slotte speelt het gebrek aan autonomie een rol: jongeren ervaren weinig invloed op hun leerproces, wat hun betrokkenheid verlaagt. Betrokkenheid bij beslissingen over hun onderwijs kan hun motivatie versterken (Augeo Foundation, 2021).

Organisatieperspectief: Segregatie en Beperkte Middelen

Scholen versterken soms onbedoeld ongelijkheid door sociale en etnische segregatie. Kwetsbare jongeren komen vaak terecht in scholen met minder middelen, wat hun kansen verkleint (Schuermans, 2024b).

Deze scholen kampen met tekorten aan leerkrachten, hoge werkdruk en beperkte buitenschoolse ondersteuning. Hierdoor ontbreekt de focus op motivatie en een inclusieve leeromgeving. De segregatie leidt tevens tot lagere verwachtingen van leerkrachten, wat het gevoel van uitsluiting bij leerlingen versterkt.

Investeren in inclusie en gelijke kansen kan de motivatie van kwetsbare jongeren verbeteren. Door een ondersteunend schoolklimaat te creëren, voelen zij zich meer gewaardeerd en gemotiveerd om te slagen.

Maatschappelijk Perspectief: Structurele Barrières

Armoede, discriminatie en beperkte toegang tot ondersteunende diensten vormen extra barrières voor kwetsbare jongeren. Zij hebben vaak minder toegang tot leermiddelen en een stabiele leeromgeving, wat hun schoolprestaties en motivatie negatief beïnvloedt.

Discriminatie binnen het onderwijs verlaagt de betrokkenheid van jongeren, terwijl een gebrek aan toegang tot welzijnsdiensten hen belemmert in het ontwikkelen van veerkracht (Schuermans, 2024b). Samenwerking tussen onderwijs en welzijnsorganisaties is cruciaal om deze jongeren beter te ondersteunen.

Standpunten

1. Segregatie versterkt demotivatie: Scholen met kwetsbare leerlingen beschikken vaak over minder middelen, wat hun motivatie negatief beïnvloedt.
2. Ongelijkheid vermindert motivatie: Gebrek aan middelen en ondersteuning verzwakt de motivatie van leerlingen.
3. Samenwerking onderwijs en welzijn: Integratie van ondersteuning verhoogt de motivatie en het welzijn van kwetsbare jongeren.
4. Ethische verantwoordelijkheid van scholen: Scholen moeten actief werken aan inclusie en gelijke kansen voor alle leerlingen.

Conclusie

Demotivatie en ongelijkheid bij kwetsbare jongeren worden versterkt door segregatie, beperkte middelen en onvoldoende samenwerking tussen onderwijs en welzijn. Scholen spelen een cruciale rol in het verbeteren van motivatie en het waarborgen van gelijke kansen.

Kritische reflectie

In het proces van het schrijven van dit artikel heb ik ervoor gekozen om zowel wetenschappelijke literatuur als praktijkervaringen te gebruiken. Ik heb specifiek gekozen voor gegevens van sociaal werk en onderwijsinstanties die direct werken met kwetsbare jongeren. Deze keuze was essentieel, omdat het me in staat stelde om het probleem van demotivatie en ongelijkheid zowel theoretisch als praktisch te belichten. Het gebruik van verschillende bronnen, zoals het artikel van SOCIAAL.NET, biedt een breed perspectief op de sociale en etnische segregatie in het onderwijs en de gevolgen daarvan voor kwetsbare jongeren. Deze bronnen helpen me te begrijpen dat de problematiek niet slechts een individueel issue is, maar een systemische uitdaging die het onderwijssysteem zelf beïnvloedt.

Wat betreft de methodische keuzes, heb ik ervoor gekozen om te focussen op de structurele ongelijkheden binnen het Vlaamse onderwijs. De keuze om te onderzoeken hoe segregatie van kwetsbare jongeren leidt tot een vicieuze cirkel van uitsluiting en demotivatie heeft impact gehad op de richting van mijn artikel. Ik ben me ervan bewust dat ik een bredere focus had kunnen kiezen, bijvoorbeeld door specifiek te kijken naar de rol van leerkrachten of individuele ervaringen van jongeren. Echter, door deze bredere analyse heb ik kunnen benadrukken hoe de ongelijkheid die door het onderwijs zelf wordt versterkt, de motivatie van jongeren in hun ontwikkeling belemmert.

Een belangrijke reflectie hierbij is dat het werken met kwetsbare jongeren in het onderwijs altijd gepaard gaat met ethische dilemma's. Er is de uitdaging om de balans te vinden tussen het respecteren van hun autonomie en het bieden van de nodige steun en begeleiding. Enerzijds moeten jongeren de kans krijgen om hun eigen keuzes te maken en te ontdekken, maar anderzijds moeten zij geholpen worden bij het overwinnen van structurele obstakels die hun onderwijsbeleving negatief beïnvloeden. In dit geval zijn de ethische vraagstukken rondom sociale en educatieve ongelijkheid van groot belang. Als sociaal werkers en onderwijzers werken we niet alleen met jongeren, maar ook met de institutionele barrières die hen belemmeren in hun kansen. De vraag die hierbij opkomt, is hoe we de jongeren kunnen helpen zonder hen te betuttelen, en hoe we hen tegelijk de tools geven om zelf het verschil te maken in hun onderwijsbeleving.

Wat ik persoonlijk heb geleerd uit deze analyse is de complexiteit van de problematiek en de noodzaak van een geïntegreerde aanpak waarbij zowel onderwijsinstellingen als sociaal werkers samenwerken om deze jongeren te ondersteunen. Door de samenwerking tussen onderwijs- en welzijnssectoren kunnen we structurele ongelijkheden aanpakken die anders onopgemerkt blijven of niet effectief worden behandeld. Deze samenwerking is cruciaal om kwetsbare jongeren te ondersteunen, niet alleen op academisch vlak, maar ook sociaal en emotioneel. Dit inzicht heeft mijn kijk op het probleem verdiept, aangezien ik me nu realiseer dat het niet voldoende is om enkel in het onderwijs te kijken, maar ook in de bredere maatschappelijke context van armoede, discriminatie en beperkte toegang tot ondersteunende diensten.

Wat deze kwestie voor de maatschappij belangrijk maakt, is dat het onderwijs echt als een kans voor sociale mobiliteit moet dienen. Het creëren van gelijke kansen voor alle jongeren, ongeacht hun achtergrond, is niet alleen een onderwijskundige verantwoordelijkheid, maar ook een maatschappelijke noodzaak. De uitdaging voor de maatschappij is niet alleen om beleid te maken dat ongelijkheid in het onderwijs tegengaat, maar ook om daadwerkelijk een cultuur van inclusie en steun te creëren, waar elke leerling zich gewaardeerd voelt. Als deze cultuur niet wordt geïmplementeerd, zullen kwetsbare jongeren blijven worstelen om hun volledige potentieel te bereiken, wat hun toekomstmogelijkheden ernstig kan beperken.

Samenvattend is het duidelijk dat zowel het onderwijs als sociaal werk een cruciale rol spelen in het verminderen van de ongelijkheden waarmee kwetsbare jongeren geconfronteerd worden. Door bewust keuzes te maken in de benadering van deze jongeren en samen te werken met andere sectoren, kunnen we bijdragen aan een inclusiever en rechtvaardiger onderwijssysteem.

Probleemdefiniëring en uitdagingen

Samenvattend zien we dat kwetsbare jongeren in het secundair onderwijs geconfronteerd worden met aanzienlijke structurele ongelijkheden, zoals sociale en etnische segregatie, beperkte toegang tot middelen en ondersteuning, en een gebrek aan erkenning van hun behoeften. Deze factoren dragen bij aan de demotivatatie van jongeren, die zich vaak buitengesloten en niet gesteund voelen door hun onderwijsomgeving. Het onderwijssysteem zelf lijkt niet altijd in staat om gelijke kansen te bieden, wat de motivatie van deze jongeren verder ondermijnt.

Urgente vragen die uit dit probleem naar voren komen, zijn onder andere: Hoe kunnen we een systematische aanpak ontwikkelen om de ongelijkheid in het onderwijs te verminderen? Hoe kunnen scholen en sociaal werkers beter samenwerken om de barrières die kwetsbare jongeren ervaren te doorbreken? Wat is de rol van sociaal werk in het ondersteunen van deze jongeren, zowel op sociaal als op academisch vlak? Deze vragen blijven cruciaal voor het verbeteren van de onderwijs- en welzijnsomgeving voor kwetsbare jongeren.

Vanuit sociaal werkperspectief is het essentieel om verder te reflecteren op de aanpak van de sociale en institutionele barrières die jongeren ervaren. Welke acties kunnen sociaal werkers ondernemen om het zelfvertrouwen van deze jongeren te versterken en hen te ondersteunen in het creëren van een inclusieve omgeving? Daarnaast is verder onderzoek nodig naar de effectiviteit van interventies en de manier waarop onderwijs- en welzijnsinstellingen kunnen samenwerken om gelijke kansen te

waarborgen. In dit proces speelt ook ethisch besef een grote rol, aangezien de kwetsbaarheid van deze jongeren een zorgvuldige en respectvolle benadering vereist.

Bronnen en referenties

DeWereldMorgen.be. (2022, 29 november). *Naar onderwijs voor alle lagen van de samenleving*. <https://www.dewereldmorgen.be/artikel/2022/11/28/naar-onderwijs-voor-alle-lagen-van-de-samenleving/>

Opgroeien. (2023, 19 mei). Opgroeien.

<https://www.opgroeien.be/kennis/themas/onderwijskansen-versterken/onderwijsongelijkheid>

Schuermans, G. (2024, 15 april). *Ongelijke kansen in het onderwijs: 'De school moet aanbieden wat thuis ontbreekt'*. Sociaal.Net. <https://sociaal.net/achtergrond/mieke-van-houtte-ongelijke-kansen-in-het-onderwijs/>

UNICEF BE. (z.d.-c). *Campagne onderwijsongelijkheid*. UNICEF Belgium.

<https://www.unicef.be/nl/communicatie/campagne-onderwijsongelijkheid>

UNICEF BE. (z.d.-d). *Campagne onderwijsongelijkheid*. UNICEF Belgium.

<https://www.unicef.be/nl/communicatie/campagne-onderwijsongelijkheid>

Opgroeien. (2023b, mei 31). Opgroeien.

<https://www.opgroeien.be/kennis/themas/onderwijskansen-versterken/schooluitval-voorkomen>

Opgroeien. (2023c, mei 31). Opgroeien.

<https://www.opgroeien.be/kennis/themas/onderwijskansen-versterken/schooluitval-voorkomen>

Pereira, S. (z.d.). *VERSLAG over het verminderen van ongelijkheid en het bevorderen van sociale integratie in tijden van crisis voor kinderen en de gezinnen waarin zij leven | A9-0360/2023 | Europees parlement*. © Europese Unie, 2023 - Bron: Europees Parlement.

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2023-0360_NL.html

Mariën, I., Van Audenhove, L., Vleugels, C., Bannier, S., Pierson, J., Instituut Samenleving en Technologie, & Vlaams Parlement. (2010). Digitale kloof tweede graad in Vlaanderen. In J. Evers, I. Mariën, L. Van Audenhove, C. Vleugels, S. Bannier, & J. Pierson, *Digitale Kloof Tweede Graad in Vlaanderen*.

https://ist.vito.be/nl/pdf/rapporten/digitale_kloof_finale_versie23092010.pdf

Kansenongelijkheid in het onderwijs. (z.d.). <https://www.augeo.nl/nl-actueel/kansenongelijkheid-in-het-onderwijs/>

Krisvandenbranden. (2016, 20 december). *december 2016 – DUURZAAM ONDERWIJS*.

DUURZAAM ONDERWIJS. <https://duurzaamonderwijs.com/2016/12/>